

Documents

.....
De l'ACO

. . . **Títol:** JESUCRIST FA POSSIBLE L'HOME I LA DONA NOUS
I ENS IMPULSA AL COMPROMÍS

. . . Núm.: 2

. . . Any: 1993

. . . Autor: Xosé A. Miguélez

.....

JESUCRIST FA POSSIBLE L'HOME I LA DONA NOUS I ENS IMPULSA AL Compromís. .

Aquesta xerrada va tenir lloc ,1 dia 12 d'octubre de 1993 i va ser a càrrec de Xose Miguélez en el si de la 40a Trobada d'ACO.

(Amb Jesucrist, en Jesucrist i per Jesucrist, amb els pobres, en els pobres i pels pobres, anem naixent com a homes i dones nous, és a dir, germans, que viuen la pobresa i el goig de la comunitat universal i total).

INTRODUCCIÓ

Aquesta xerrada s'emmarca en la situació actual de crisi de la nostra societat occidental "postmoderna" i en la recent situació de crisi de l'Església, per la qual a mida que anem passant, ens hi anem empobrint en molts aspectes.

Pretén fer una "lectura de fe" d'aquestes crisis: en la mesura que ens empobreixen ens fan més aptes per a les relacions de comunitat (las quals són pròpies de l'home i de la dona nous). És a dir, de les relacions de reciprocitat de respecte mutu, d'acolliment i de donació. Acceptem el repte de ser pobres?

Els temps i l'experiència creadora que ens aporta la fe ens ajuden a redescobrir amb major profunditat el misteri personal que hi ha en cada ésser humà, en Déu, en nosaltres mateixos. Descobrir aquest misteri personal en els pobres és reconèixer-los rics segons Déu. Capa_os d'ajudar-nos a acollir en nosaltres la humanitat nova. Aquest misteri personal és viu a la Sagrada Escripura, en la Paraula de Déu. Aquesta, però, igual que les persones, si no s'acull amb respecte profund i des de la mútua comunicació personal es redueix a ideologia. Com a tal ideologia a vegades pesa (????) i no ens transforma des del centre del nostre ésser. És dirigida a la nostra ment, a voltes, de forma tirànica i, a vegades, de forma tova. Es pot "saber" tot d'una persona i no conèixer-la perquè ens manca la guspira de la relació personal. Sense aquest coneixement personal, que perquè pugui ser profund implica l'amor mutu, no coneixerem el secret dels pobres, el nostre propi secret o el de Déu (l'anomenem Esperit) el qual fecundaria en nosaltres l'home i la dona nous.

1. La crisi dels sistemes que pretenien l'home nou

A l'Occident i, a casa nostra, ens trobem en un temps històric, feliçment en crisi, en què moltes coses i moltes forces es posen en qüestió. Les grans certeses, per exemple, els grans sistemes explicatius i justificatius del món estan essent cada vegada més refusats. Això ha succeït amb l'antic règim soviètic que representava amb el comunisme l'esperança de molts pobres. Però, tampoc l'economia de mercat capitalista és capaç de convèncer els pobres que pateixen les seves seqüeles més evidents com l'atur o la marginació social tampoc no convenç als joves, els pobles del Tercer Món i a aquells altres pobres que tenen fam de pau i de germanor, d'una felicitat millor i, per tant, cerquen un Déu viu que els condueixi a una terra millor.

No solament el sistema soviètic o el capitalista tan crisi d'alguna manera, sinó que també les grans ideologies que no guareixen el sofriment dels pobres o la fam i la set de justícia o, el delit pregon de felicitat. Entre aquests sistemes, sovint més explicatius que no pas creadors de la realitat, es troben també en crisi les grans paraules religioses i, en general, les grans cosmovisions o explicacions del món i de la vida que, ben mirades i, com ja ens va avisar Marx, són sistemes explicatius que justifiquen la realitat tal com la tenim, que donen raó de tot, però no són capaços de crear una raó que doni la raó als pobres; són superestructures mentals, "rollos", que s'omplen de la paraula "déu", però no serveixen gaire a la Paraula de Déu que

es coneix, perquè és creadora de la novetat; son profetes que anuncien amb èmfasi el que tothom veu, allò que ja existeix, però no ofereixen camins per acollir i crear la novetat.

Som en un temps d'inseguretat ideològica, perquè els grans sistemes de civilització cristiana sota la tutela de la clerecia, liberalisme tècnic industrial, comunisme soviètic, que al llarg dels últims segles han volgut representar d'alguna manera la consumació de la civilització humana, el final del camí, han fet crisi. Com que els dos últims d'aquests sistemes, el liberalisme tècnic-industrial i el comunisme soviètic, són fills de la modernitat, la qual succeí a la civilització cristiano-agrícola de l'Edat Mitjana, ara es parla que ens trobem a la postmodernitat. D'alguna manera amb aquest terme, postmodernitat, es vol significar que som davant d'un cert final d'etapa en el camí de la humanitat. Ara per ara tenim més clar allò que ja no serveix que no pas allò que sorgeix i que vindrà, de manera que no hi ha un domini clar d'una ideologia, a no ser l'elemental dels més forts. Precisament el temps de crisi es defineix com un temps de fragmentació, de pluralisme, de dubtes, de petites certeses, d'individualisme, d'identitat confusa, d'autoritat qüestionada, de carta desbandada. Són temps en que es valora el concret, allò que es pot tocar; un temps que ha portat el desencís de les il·lusions demana, més que cap altre, una certa economia de la paraula molí inflacionada i més aviat testimonis concrets que la facin present amb la seva vida. Els temps de crisi són de fred i, per tant, economitzen les energies, ens repleguem en nosaltres mateixos, i davant la impressió o la veu d'alerta que s'enfonsa el vaixell, creix la temptació d'optar per la salvació individual (que se salvi qui pugui).

2. La crisi en el present i en la història recent

Aquesta experiència de crisi es palpa de moltes maneres entre nosaltres.

* Alguns que havien optat per la transformació de la realitat amb una entrega total al treball sindical i polític i amb la il·lusió d'un canvi ràpid experimenten la tristesa de les possibilitats limitades, el cansament i la incoherència pròpia o de molts companys i, a vegades, el cosí d'empobriment dels més generosos. I sembla que tenen la sensació que l'eina amb que volien fer obra se'ls ha espatllat.

* Alguns que havien fet opció pels pobres i que s'hi han acostat en concret experimenten sovint decepció o almenys gran patiment; es troben que els pobres concrets a vegades tan pudor, i d'altres ens utilitzen o no agraeixen o imposen o critiquen brutalment o són covards o no s'integren o són passius i això ho tan mentre ens empobreixen de temps i de "peles". I es qüestionen si serà veritat que hi ha en ells un dinamisme o una força de canvi per a l'home i la dona nous que esperem. I pateixen perquè es veuen impotents per a guarir tant de mal.

* Alguns que, havien apostat pels comitès de solidaritat amb Nicaragua o El Salvador amb l'esperança que triomfés la revolució dels pobres s'han vist en bona part decebuts.

* Alguns que havien proposat una evangelització de la classe obrera mitjançant un compromís i un testimoniatge molí generós i sacrificat s'han trobat sovint (com el P. Llanos) que els han estimat a ells però, així els sembla, no pas al Crist que volien transmetre, no l'Església que volien fer néixer entre els més pobres. I si mirem els moviments obrers, alguns diuen que no han arribat a la classe treballadora més pobre, menys qualificada, i se senten qüestionats, sovint impotents i pobres. Fa la impressió que les classes més populars prefereixen formes religioses ben poc alliberadores!

* Alguns que volent una Església més personalitzada i més viva han dedicat els seus esforços a fer comunitat, també experimenten el dolor de veure que "encara no és això": la vida comunitària és difícil, la pura suma d'individualismes o pobreses o il·lusions personals no donen lloc, per si mateixes, a la força vivificadora que s'espera de la comunitat. Han conegut les limitacions del somni

comunitari: saben que és difícil, simplement, ter comunitat i, potser, encara més, ter comunitats obertes i evangelitzadores; saben que és difícil viure la comunió amb l'Església total, amb les jerarquies, amb els creients de missa dominical; han experimental les limitacions de les minories conscienciades que difícilment fecunden la massa de persones i ben sovint se n'allunyen.

* Alguns que van estimar l'Església en procés de renovació amb el Concili i s'enamoraren d'ella perquè, amb la bellesa d'una noieta en flor, van

veure molí a prop la possibilitat que es convertís en l'Església deis pobres i de
t

la llibertat, estan alarmats per la grisor de la vida quotidiana i per l'esforç restaurador de Joan Pau 11. Amb l'Església tenen a vegades la mateixa sensació d'alguns matrimonis que constaten decebuts com aquella noieta o noi eixerits amb qui es van prometre quan eren joves, amb una secreta esperança d'eterna juvenesa i felicitat se'ls ha convertit en l'espós panxacontent i mandrós o l'esposa malhumorada que no els satisfà L'Església, veu deis sense veu, l'Església profètica, l'Església capdavantera de la fraternitat i de l'alliberament és una veu que se sent molí poc, perquè o bé no és acollida amb credibilitat o bé és apagada per altres veus poc profètiques. A vegades ni els propis fills donen credibilitat a aquesta Església que han somniat i per la qual han treballat els seus pares. Han conegut capellans o militants molí compromesos, els primers en la generositat, que s'han anal situant i han perdut l'esperit de lluita. I sovint es pregunten: si els més forts s'han cansat, com ho podré resistir jo?

* Potser també hi ha els que han fet un procés no conflictiu de vida d'Església al moviment i potser també a la parròquia, però ara, entrant a poc a poc en el dinamisme de l'evangeli i en el coneixement de la realitat, se senten cridats a un compromís radical que els fa basarda o per al qual no se senten amb forces, o no troben prou companys de camí, perquè al moviment o a la parròquia hi ha conformitat, massa bona consciència o por. I es pregunten: com créixer individualment i col·lectiva en un compromís que sigui verdaderament medicinal, transformador, evangelitzador?, on trobar la força que ens empenyi? I amb el realisme de la postmodernitat es pregunten, que són les nostres petites forces davant tant com hi ha per ter?

* Alguns que emprengueren un camí d'acostament a Jesucrist es troben al cap d'un temps amb molts interrogants: ¿No és un personatge admirable, però lamentablement del passat? o ¿No és potser un home admirable, però impotent? ¿Com pot ser viu per avui? ¿Com és que no se'l reconeix com a ressuscitat i present? El seu somni del Regne, no és, cada vegada, més lluny? Un món que genera l'amenaça nuclear, la fam del món, el deteriorament de l'ecologia, els camps nazis, els fonamentalismes religiosos, la crueltat de la guerra de l'ex-Iugoslavia, la moderna societat prepotent que genera els tres terços diferenciats de la població, dos d'ells marginats, la creixent marginació del Tercer Món, la plaga de la drogoaddicció, i això dos mil anys després de la vinguda de Crist, no és potser un món irredent? ¿Hi ha realment possibilitats par a l'home nou? ¿Com trobar la força de Jesucrist ressuscitat en un món amb tants crucificats? Això de l'home nou no és un somni impossible, a nivell massiu, i impossible també o raríssim, a nivell individual?

* Alguns que han intentat sèriament viure l'amistat amb Jesucrist i han trobat caliu en la pregaria personal, i recorden moments d'intimitat amb Jesús, d'emoció i gust par la lectura de l'evangeli i d'experiència pregona d'oració es troben sovint que ara se'ls fa massa difícil o massa eixut, que ja no els diu res. Es pregunten par que les experiències de les relacions humanes ens marquen tant i, en canvi, l'experiència de Déu com a persona o de Jesucrist ressuscitat se'ns fa tan escorredissa, com aigua entre les mans o l pren força la sospita que potser aquesta pregaria serà tm "comecocos", una autosuggestió, un refugi par a la fugida. D'altra banda, hem tingut experiència de gent molí "mística" i molí tancada en si mateixa, amb al·lèrgia política, o amb una sospitosa política de dretes. També aquí ens trobem bombardejats par aquest temps nostre de crisi.

* Altres són conduïts a una carta crisi par la dinàmica de la seva pròpia fe. ¿No és Déu gran? ¿No és exigent? Jo no dono la talla. O d'altra manera, em necessita realment Déu? ¿No ha fet les meravelles de la creació? Com, doncs, podria ser Déu tan feble que em demanés ajuda? I si Déu és únic i Pare de tots és possible que es revelés únicament a la tradició judeocristiana que representa l'Església? ¿No serà Jesucrist un gran profeta, però, un més, un entre d'altres? El seu missatge, no s'haurà de relativitzar amb el de les altres religions i profetes? , ¿L'excessiu centrament en Jesucrist no és una mica sectari? ¿ No indica una carta supèrbia espiritual que desqualifica altres mestres i profetes? I Jesús, com a home del passat, no buida d'al·licient i densitat el nostre present i el nostre futur? Si el moment culminant de la historia ha tingut lloc fa dos mil anys, no estem en un temps de segona divisió? ¿No ha jugat Déu amb discriminacions?

I la mateixa fe ens fa moltes més preguntes, podem celebrar l'Eucaristia mentre no estem disposats a ter el camí de Jesucrist, el de donar la vida? ¿No estem jugant a la hipocresia? ¿No estem fent ritualisme? ¿No estem presentant ofrenes a Déu quan encara hi ha molts germans que tenen coses contra nosaltres? I tocant a la pregaria, no és egoista la nostra acció de donar gràcies?, no fem una mica el fariseu quan donem gràcies par la sort que hem tingut sense compartir-la prou amb els altres? ¿No estem vivint en un primer món privilegiat, explotador del Tercer Món, que ens impedeix d'arrel tota acció de gràcies ja que esta fonamentada en la insolidaritat? I si pensem en la pregaria de petició, cal fer-la realment?, no és inútil davant del Déu que tot ho coneix?, és que no ens estima ja abans que li diguem res?, no és un exercici inútil o fins i tot ofensiu par al Déu bondadós en qui creiem? El cristianisme, no posa en crisi la religió, tota religió?

I L'eterna pregunta del problema del mal i de l'escàndol del sofriment, com és possible que un Déu bo hagi creat un món com aquest? No tots els sofriments són atribuïbles a un mal ús de la llibertat humana, a qui hem de culpar per les catàstrofes dites naturals?, podrem realment justificar Déu?, par justificar-lo a Ell ens hem de comptabilitzar nosaltres, els pobres humans? ¿Per què ens ha creat amb una llibertat tant feble?

3. Escoltar la veu de la fe

En aquesta situació la veu dels pobres és experimentada i vella i, alhora, jove i la més forta, precisament perquè és feble i ho resisteix tot, ens diu que participem d'una foscor semblant a la dels apòstols .davant del crucificat: "Aquesta nit tots vosaltres trobareu ocasió de perdre'm la confiança, perquè esta escrit: mataré el pastor i es dispersaran les ovelles del ramat" (Mt. 26,31). Però la fe ens diu que els apòstols eren, en aquest moment de crisi i dispersió, més a prop de l'experiència de l'home nou, mort i ressuscitat, que no pas quan seguien amb èxit, juntament amb molta altra gent, al profeta de Natzaret.

No és només ara que ens sentim o ens sentirem en crisi. L'Escriptura és un continu aparador de les més fortes crisis humanes i de com els pobres hi han anat trobant Déu, i amb Déu, la força de la resurrecció.

Si nosaltres sentim que ens enfonsem, això mateix li va succeir, per exemple, a Pere que crida "Senyor, salveu-me". I treu força en una persona que l'agafa par la ma i afermant-lo li digué també: "Home de poca fe, per què has dubtat" (Mt. 14, 30-31). -No és només ara que l'home nou és perseguit i refusat. El Senyor, el pobre fill dels pobres (de Maria, és a dir, dels pobres de Jahve), ens diu una paraula de realisme i d'ànim: "El servent no és més gran que el seu amo. Si m'han perseguit a mi, també us perseguiran a vosaltres; si han guardat la meva paraula, també guardaran la vostra" (Jo. 15,20).Jesús ha après el secret de l'esperança dels pobres: "La dona quan infanta té tristesa, perquè ha arribat la seva hora; però, quan ha donat a llum la criatura, ja no es recorda més del sofriment per l'alegria que hagi nascut un nou ésser al món. També vosaltres ara teniu tristesa, però us tornaré a veure, i el vostre cor s'alegrarà, i aquesta vostra alegria, no us la prendrà ningú. Aquell dia no em preguntareu res" (Jo16, 21-23 a). Aquest secret, que és saviesa dels pobres, és el del misteri pasqual: "Si el gra de blat que cau a la terra no mor, resta ell tot sol; en canvi, si mor, dóna molt de fruit" (Jo 12,24).

Podem ser gra de blat. Podem caure a terra. I, fixem-nos, podem no morir restant tot sols. És el mateix que dirà St. Pau: "si distribuís tots els meus béns entre els pobres, si oferís el meu cos perquè el foc em consumís, però no estimés, de res no em serviria" (1C 13,3).

4. Reconèixer la nostra feblesa: benaurats els pobres

Volem servir l'evangeli i ser un moviment evangelitzador que aporti llum a la foscor i nosaltres mateixos ens trobem sovint amb unes certes molt "titubejants", molt minses, que pateixen també de grans foscors.

Volem ajudar que neixi l'home nou i ens trobem, com diu Sant Pau a la carta als Romans, dividits en la nostra pròpia intimitat. Podem fer nostres les seves paraules: "el bé no habita en mi, és a dir; en la meua carn; ja que voler el bé és al meu abast, però no de practicar-lo, perquè no faig el bé que vull, sinó el mal que no vull: això és el que faig" (Rm 7, 18-19). La practica de la revisió de vida i les llums que ens arriben de la psicologia profunda ens han ajudat a adonar-nos que les nostres motivacions son sovint diferents del pur esperit de servei i que estan travessades per febleses afectives i per pors que ens semblen allunyades de l'home nou i la dona nova que somniem. Com engendrar aquest home nou si ens veiem i ens sabem tan limitats i egoistes?

Tota l'estona no faig més que parlar-vos de les dificultats que ens fan pobres en respostes teòriques i pobres ideològicament. Som en una època de moltes preguntes vitals difícils o, fins i tot, impossibles de contestar. La memòria històrica ens obliga a ser molt humils: els triumfalismes i les ingenuïtats ja no son una temptació tan forta avui per a nosaltres, si més no, aparentment. Amb una certa travessa pel desert els hem anat deixant al darrere nostre com esquinços de roba que se'ns ha anat caient i hem arribat una mica nus. Les respostes que havíem après no sempre ens serveixen perquè ni a nosaltres mateixos no ens convencen o perquè ja no ens fan les preguntes per a les quals estàvem preparats.

En molts aspectes ens sentim, o ens hem sentit, al final d'un camí al qual no li veiem sortida, o bé al començament d'un altre' massa fosc, massa exigent que fa por iniciar-lo perquè ens sentim febles o massa vells o entenem que el món on volem comprometre'ns per evangelitzar, és un gos vell que no respon a les paraules, a les flors i a les violes, sinó que, com l'apòstol St.Tomàs, vol veure i tocar i trobar un mos de pa.

També nosaltres com el nostre temps vivim en una època de postmodemitat, de certa al·lèrgia a les grans paraules, de valoració del concret, del balbuceig d'una paraula nova, d'un idioma nou que encara estem aprenent i del qual encara no entenem moltes coses. Després del final d'una etapa ens trobem una mica infants -és a dir petits-, -sense paraula- i pobres. No ens és difícil posar-nos a la pell d'aquell poble d'Israel que havent iniciat l'Èxode de l'alliberament cap a la terra promesa clama assedegat al desert" ¿És Jahveh entre nosaltres o no?" (Ex 17, 1-7).

Som en un temps de temptació i par tant també de gran possibilitat per el creixement. Podem entendre que els pobres no els agradi la seva pobresa perquè també nosaltres ens trobem incòmodes amb la nostra feblesa: ens fa vergonya i por i ens talla les ales per a l'esperança. "No podrem anar gaire lluny amb aquest sarró tan pobre que tenim" ens diem. Però el Senyor ens diu: ¡Benaurats els pobres! i en comptes de donar-nos millor intendència ens torna a enviar sense res, sense estalvis: "No us procureu ni or ni plata, ni menuts per dur a la faixa, ni sarró per al camí, ni dues túniques, ni calçat, ni bastó, que l'obrer bé prou que es mereix el seu manteniment" (Mt 10, 9). I nosaltres li podem dir al Senyor: d'acord que no portem or ni plata, però almenys portar bona salut i ser forts, què faràs de nosaltres tan porucs i tan febles? El Senyor llavors s'alegra d'escoltar-nos dir això i lloa a Déu "Us enalteixo Pare, Senyor del cel i de la terra, perquè heu amagat aquestes coses els savis i entesos i les heu revelades els senzills" (Mt. 11,25). I nosaltres li aclarim: "no deus haver entès el que hem dit Senyor; en realitat és que estem fets una figa, som massa poca cosa par lluitar

contra la societat de consum i contra tant de sofriment i tanta insolidaritat i tanta por i tant passotisme i tanta exigència". I el fill deis pobres, el portaveu deis petits, ens diu: "et basta amb la meua gràcia; que el meu poder es manifesta plenament en la feblesa" (2C 12,9). I nosaltres li diem: explica't una mica més si et plau. I el Senyor, ens diu: que us ho expliqui Pau... explica'ls-ho!. I Pau ens diu: "jo em complac en les febleses, en els ultratges, en les necessitats, en les persecucions, en les angúnies pel Crist; perquè quan em sento feble a les hores sóc fort" (2C 12,10).

Però nosaltres ens queixem "és que ho passem molt malament". I Jesús ens diu: "veniu a mi els que esteu cansats i afeixugats, i jo us alleujaré... feu-vos deixebles meus que sóc benigna i humil de cor, i les vostres animes trobaran repòs" (Mt 11, 28-29). I li diem: ... "però hi ha tant de patiment al món!. I Jesús ens diu: "que el vostre cor no es contorbi ni es descoratgi (...) el dominador d'aquest món contra mi no pot res" (Jo 14,27.30). "Jesús els torna a dir:-Pau a vosaltres! Com el Pare m'ha enviat, també us envio jo a vosaltres. I havent dit això, alenà cap a ells i els digué: -Rebeu l'Esperit Sant (Jo 20, 21-22). I li diem: "És ara quan restabliràs el Regne?" (Act 1,6). I ell ens diu: "al món tindreu tribulació, però confieu: jo he vençut el món" (Jo 16, 33). I li preguntem: "i nosaltres com el podem vèncer?". El Senyor ens contesta: "apreneu allò que vol dir la carta als Romans i la carta de Joan" (Rm 5,8-9; 8.38-39; 1Jo 3,16; 4,4; 4,10; 4,11).

5. Respectar els pobres com a subjectes: no menysprear els fracassats

Els apòstols van aprendre a veure el crucificat i els crucificats amb una pregonesa nova: Jesús els obrí els ulls perquè el veiessin i els veiessin sempre acompanyats de Déu: "¿No calia potser que el Messies patís tot això i entrés així a la seva glòria?" (Lc 24,26).

Els ulls humans veuen només el fracàs deis crucificats, però els ulls de la fe els veuen com a Messies, com a unguits de Déu, com a Paraula de Déu salvador per a nosaltres. Amb els ulls de la fe que han passat pel bany de la mort i la resurrecció, amb els ulls que s'han reconegut cecs i li han anat a comprar col·liri (Ap 3,18) al crucificat per a poder veure, amb aquests ulls nous ens acostarem amb profund respecte als pobres, pobres també nosaltres i pobre el Crist. Els hem pogut veure per la fe en companyia i comunió amb Déu, i des d'aquest amor que Déu els té, des de la comunió de Déu, els pobres, els fracassats, els "pecadors", els crucificats, els febles, tindran sempre una paraula nova i creadora per dir-nos. Sempre tindran una salvació a oferir-nos.

Els pobres, com a gràcia i regal capaç: de recrear-nos són els profetes i les mans de Déu segons l'home nou.

Cert que també ens demanen i esperen quelcom de nosaltres, que també ells ens necessiten: és una relació recíproca. Però val la pena que ens adonem que aquest necessitar-nos dels pobres serà fecund si reconeixem que nosaltres els necessitem a ells, que no en podem prescindir, que ens són una qüestió vital i que no són pur objecte de la nostra generositat, de la nostra força o de la nostra lucidesa, sinó que són subjectes no solament de la seva, sinó també de la nostra pròpia salvació.

Aquest és potser el canvi, la maduració que ens ha portat l'Esperit gràcies a la generositat immensa de tanta gent -segons com "fracassada", gràcies a la paciència i a la presència dels pobres.

A l'Església i al món s'ha treballat molt "per als pobres", després ha anat guanyant espai la crida a treballar "des de" els pobres i "amb" els pobres i ara estem aprenent, l'Esperit ens esta cridant a deixar-nos transformar "pels" pobres, a deixar-nos fer per ells. I sense deixar els altres passos previs que també els hem d'incorporar: continua sent veritat la crida de l'Esperit que hem de treballar pels pobres (i par l'evangelització), des dels pobres i juntament amb els pobres, però estem creixent en el gran regal de la nostra pròpia pobresa, ja que cada vegada més entenem que sense els pobres, sense els germans, som incomplets, no ens podem realitzar, no arribarem a la maduresa del nostre "jo" que és cridat per ser un "nosaltres" comunitari. Cada vegada més estem creixent en

la humilitat que necessitem dels pobres, almenys tant com ells de nosaltres: i no certament per perpetuar-los com a pobres, sinó per acollir juntament amb ells, acollir i fer, l'home i la dona nous que Déu inicia ja en tots i que és el Crist ressuscitat.

6. Deixar a Déu ser Déu: cridats a créixer en la relació personal amb el Déu vivent

Diria que, amb això dels pobres, hem anat creixent, en profunditat, en una actitud fonamental, en una espiritualitat podríem dir, coincident amb l'actitud que hem tingut envers el misteri de Déu i segurament envers el propi jo personal i envers el món: són les quatre relacions bàsiques que ens constitueixen i ens fan persones. És lògic que essent la persona una, l'actitud envers qualsevol d'aquestes relacions fonamentals es reflecteixen les altres, i el canvi de relació en qualsevol d'elles repercuteixi en totes, perquè mútuament s'impliquen i dialoguen.

No em deturo ara a detectar la presència del mateix Esperit del qual estem parlant en les relacions que tenim i les que té el nostre temps amb el món i amb el propi jo personal. Però, sí que vull parlar breument sobre la coincidència entre l'actitud envers els pobres que ha anat guanyant (o potser vol guanyar) espai entre nosaltres i l'actitud envers el misteri de Déu. ¿No s'ha treballat molt en temps no llunyans per a la gloria de Déu? ¿No hem anat aprenent que la gloria de Déu era l'home viu, el pobre viu, i que treballàvem per Déu quan treballàvem amb tots els altres, juntament amb Déu i els altres? ¿No estem recuperant l'actitud humil de deixar-nos fer per Déu aprofundint en el respecte que ens mereix el misteri de Déu creador? ¿No estem recuperant més a Déu com a subjecte, vull dir, com a persona viva i dialogant en el dia a dia, després d'haver-lo viscut un xic ideològicament com a principi ètic que ens demana i exigeix i com a finalitat cap on anem? El Regne, no l'hem situat sovint, per una banda en el principi del pis de Déu o en el principi del desig humà i, per l'altra a la fi perfecta de la seva consumació i, per ventura, no l'hem buidat una mica de la seva presència avui, en l'ara i aquí de cada dia? Déu i Jesucrist no han estat massa impulsors del camí i del compromís, però no tant companys de camí? ¿No tendim a pensar en el Déu creador com el Pare que crea al començament del temps i crearà els cels nous i la terra nova a la fi, del temps, però que ara ha deixat aparcada la seva activitat creadora? ¿No és cert que ens hem acostumat a pensar-nos a nosaltres mateixos com

a homes i dones ja creats, ja acabats de fer, ja havent sortit de les mans de Déu? ¿Oï que hem viscut poc l'espiritualitat, és a dir el convenciment i l'actitud profunda, que som pobres perquè no estem acabats, perquè Déu encara ens esta creant juntament amb els germans?

Sí, Déu ens esta creant per ser homes i dones nous, ressuscitats, que visquin només de l'Esperit de Déu. Aquesta creació, Déu no la pot fer sense nosaltres, sense el nostre consentiment, perquè és una creació per a l'amor que no es pot fer sense el nostre amor. Vet aquí com Déu s'ha fet pobre per a nosaltres. Truca a la porta i vol sopar amb nosaltres (Ap 3,20). Vol conviure i enriquir-nos. Vol així, pel tracte d'amor que possibilita la nostra porta oberta a Ell i als altres pobres que sempre viuen i vénen amb Déu- fer-nos donació, dia a dia, Déu i els pobres, del seu Esperit que va creant en nosaltres l'home i la dona nous, l'home i la dona verdaderament germans dels altres.

7. Acostar-nos a la Paraula com a comunicació personal. no com a ideologia

A mi, almenys, i potser a molts més, m'ha passat una mica també això amb el meu acostament a la Paraula de Déu. M'he fixat més en la materialitat de la Paraula, en les idees i saviesa que transmet, l'he exprimida, l'he apresada, l'he llegida per utilitzar-la, per fer-la servir, per convèncer o consolar o conscienciar, i no he procurat gaire respectar-la com a subjecte viu --ja que la paraula de Déu és el Crist viu, és a dir Jesús i el poble de pobres que l'han donat i l'estan donant a llum-- i tenir un tracte personal amb ella, obrir-me a la seva sorpresa, deixar-me acompanyar per ella, acollir-la en i, no només com

a mitjà i eina meus, sinó amb el respecte tremolós amb que acollim i no oblidem les paraules de la mare o del pare quan se'ns estan morint. La Sagrada Escripura que confessem com a Paraula de Déu no és un manual de formació de militants, no és una codificació d'ideologia o de saviesa, no és un diccionari a l'ús per explicar-nos les paraules o els conceptes sobre Déu: és Paraula viva de Déu que ens entrega juntament amb els pobres que l'han anat acollint, fent i escrivint, i especialment amb el pobre que és Jesucrist -l'anyell que ha obert el llibre tancat amb els set segells (Ap 5,9)-

8. La pobresa de l'home vell i la pobresa de l'home nou

Segons l'esperit que ens condueixi, així ens farem i ens construirem a nosaltres mateixos. Si ens acostem als pobres utilitàriament per servir-los, però sense donar-los verdadera alteritat, verdadera capacitat de ser subjectes -actors i creadors tant com nosaltres encara que diferentment-, si no acollim la paraula que ells tenen per recrear-nos com a germans, com a homes i a dones nous, ells hauran quedat servits de nosaltres amb coses, però no hauran trobat un germà, i nosaltres ens tomarem amb un jo més crescut sobre els fonaments de l'home vell, de l'home que és individu i no comunió. Potser haurem crescut

en la pobresa de l'home vell que quant més dóna més perd (aquesta pobresa a la llarga ningú no la suportaria a no ser un cas malaltís de masoquisme), haurem perdut temps, pessetes, el que sigui, però no haurem crescut en la pobresa de l'home nou que paradoxalment més s'enriqueix quant més dóna i es dóna. La pobresa de l'home vell fa dir al món i també a nosaltres que és una maledicció. La pobresa de l'home nou fa dir a Déu i també a nosaltres: benaurats els pobres! No voldria tampoc que ens espantéssim massa de reconèixer en nosaltres les actituds de l'home i la dona vells o les restes d'aquesta espiritualitat: aquestes restes les tindrem mentre visquem en aquesta vida. Hem de cohabitar amb l'home vell que hi ha en nosaltres, però que ja no domina perquè no ens deixem orientar per ell. És a poc a poc i amb multitud de passos enrere, que anem acollint l'home nou. I sempre gracies als germans, que a vegades amb una gracia en forma de donació, i, d'altres, en forma d'oposició ens va recreant en el ser de l'home nou, que és el ser de la comunió, el ser de l'home i la dona ben personalitzats però totalment comunitaris, habituats, sense alienació, per Déu i pels germans, com a un Déu i uns germans de comunió i no com a un Déu o uns germans objectes.

9. Personalització: créixer des de la relació eròtica a la relació de comunió

Això que ens succeeix amb els pobres i la pobresa també ens succeirà amb Déu. Hi ha un acostament a Déu de tipus utilitari, per fer-lo servir o perquè ens serveixi. I, fins a cert punt, és normal, en un començament, que predomini aquest matis d'utilització tot i que no estarà del tot absent l'esperit de tracte personal. Aquest tracte amb Déu, diguem-ne, de tipus eròtic (perquè esperem d'ell satisfacció, plaer), si, en el pas del temps, no va creixent cap a ser un tracte cada vegada més de comunió -d'agape- és a dir, un tracte on el subjecte va creixent en importància com a tal subjecte i va minvant la primacia de la cosa que d'ell esperem, o que li oferim; si això no es dóna, el que produirà, en canvi, serà un deteriorament de la relació, una patologia, que fa de la utilització, un fi en ell mateix i que acaba per convertir Déu en un déu mort, en un objecte, en un ídol, que en realitat no em parla (com diuen els salms burlant-se'n "tenen boca i no parlen"), que no em parla en el dia a dia. Només si m'acosto a Déu com a persona viva -o si voleu com a misteri viu acabaré trobant vida i novetat en Ell. Però, si a Déu me'l sé, si el tinc controlat, si no em deixo sorprendre per Ell si redueixo la seva paraula a un concepte i no el respecto tot acollint-ho com un diàleg viu, com un do personal que se'm dóna i m'acull, Déu acabarà essent per a mi un déu mort que no m'oferirà la riquesa de l'alteritat i per tant no podrà aportar-me l'esperit per a l'home nou que d'Ell prové, ja que jo li he donat un cos, l'he reduït a una cosa o a un ídol.

Posaré un exemple. Si algú et diu "t'estimo", i tu només ho captes com una informació objectiva, com una cosa, només com un concepte o idea, i el separes de la persona que t'ho diu, deis seus sentiments i de les seves expectatives envers tu, a la segona o a la tercera o a la desena vegada que t'ho digui et sonarà a quelcom ja sabut que no t'aportarà res, a no ser cansament o fàstic o

sensació de pèrdua de temps. No succeeix així quan, més enllà del concepte, estableixes una relació d'acolliment amb el subjecte, amb la persona respectada en la seva capacitat de novetat, mai exhaurida. Més enllà del concepte, aquesta paraula -"t'estimo"- provoca cada dia novetat en nosaltres, i cada dia ens constituirà com a subjectes nous, novetat que neix inseparablement de l'altre i de l'acollida que li dones. I em sembla important de subratllar que el creixement, és a dir, l'enriquiment en una relació de comunió és mutu; lluny d'anul·lar l'altre, contínuament esta enfortint-ho en la seva condició de subjecte. Par això, la relació amb Déu, ni que estigui molt centrada en una relació d'adoració, que l'ha d'incloure, però a la manera cristiana, no consisteix en l'anorreament de l'adorador davant Déu, ja que Déu, estimant-lo, l'ha constituït fill i no esclau.

En fi, l'home nou, la dona nova que cerqueu a l'ACO i que, com dieu en el lema d'aquesta trobada (i penso que d'aquest curs), el voleu cercar amb un acostament a Jesucrist, creixerà o no, en tant que creixem en la relació personal que actua i que parta des del centre del nostre subjecte en diàleg amb el subjecte que són els altres i que és Jesucrist.

10. De com l'anar a Jesucrist pot ser pedra d'ensopec

Us faré ara una mica de caricatura: disculpeu el tipus de llenguatge un pel groller, bast. El lema d'aquest curs i d'aquesta jornada és Jesucrist ta possible l'home i la dona nous i ens impulsa al compromís. Hi ha un militant, amb bona voluntat, que es pren seriosament aquesta crida a anar a Jesucrist, perquè es vol comprometre. Té de Jesucrist una expectativa de tipus "eròtic", enteneu-me, una expectativa de relació de servei recíproc: el militant buscarà en Jesús la força del compromís -i aquest cera el plaer benèfic que trobarà i Jesús trobarà en el militant l'obrer útil par a l'empresa del Regne que ha posat en marxa i que pateix de manca de ma d'obra i de defectes de material. El militant o la militant d'ACO ha llegit i fet seu allò de Tagore (crec): "Hi ha homes que són fidels un dia, o un mes o uns anys, i tots aquests són importants. Però hi ha homes que són fidels, sempre, tota la vida, i aquests són els imprescindibles" (citació aproximada al sentit). I com que el militant sap o creu que, en el passat, Jesucrist ha aconseguit ser l'home nou compromès, valent, lliure, misericordiós, intel·ligent, pacient, amb capacitat de sofriment, d'agraïment, de lucidesa i revelació, d'organitzar un grup compromès fins a donar la vida per els més pobres i marginats, s'acosta a Jesucrist amb el desig de posar en ell aquesta força el per fer-la present com a poder d'alliberament entre els pobres d'avui. Té, dones, una inicial atracció envers Jesucrist, innegablement de tipus amaràs, que hem anomenat "eròtica" perquè cercava un cert servei mutu de tipus productiu i benèfic. Si per la serietat del militant i par l'ajuda del grup de revisió de vida i dels consiliaris, arriba a fer un acostament a la lectura de l'evangeli, pot succeir-se que des d'aquest "erotisme" inicial la relació del militant amb Jesucrist es vagi transformant, cada vegada més, en una relació "cossificada", objectual on sobretot allò que prima, d'una manera creixent, és el profit que se'n treu, la utilitat que a poc a poc va passant de centrar-se en la persona o subjecte que és Jesucrist, a fer-ho en els seus ideals, en la seva ètica, en la seva saviesa, convertida en ideologia; en definitiva s'han emancipat com a principis i s'han separat del món subjectiu, del món personal. Aquesta és una possibilitat que paulatinament acabarà per prescindir de l'evangeli -al cap i a la fi és un llibre petit i no costa tant d'aprendre!! -i possiblement de l'Església com a comunió-. Aquesta aproximació ideològica a Jesucrist és incapaç de captar la gratuïtat (el millor tresor) del ressuscitat, la seva vida personal, i queda enganxat a l'Escriptura com en una llei a la manera d'una xarxa segrestadora de la pròpia llibertat i creativitat. Es convertirà llavors en un llosa, bé perquè Jesús cera massa impossible d'imitar i provocarà el desànim, o bé perquè si no es reconeix aquesta impossibilitat es tara a costa del progressiu enduriment del cor.

11. L'acostament personal a Jesucrist i als pobres

També hi cap la possibilitat que aquell erotisme inicial del nostre o la nostra militant d'ACO vagi aprofundint la relació personal amb Jesús, de manera que el pes de la utilitat va perdent espai en la motivació de la relació i va guanyant en canvi, la comunió amb la persona que va apareixent més i

més com a fi en ella mateixa, com una gràcia que va més enllà de la utilitat. La persona s'ha convertit en allò més important que passa al davant de la utilitat que em reportava. A poc a poc aquesta relació amorosa va creixent en la línia de la gratuïtat i de la totalitat, de l'acolliment total i de la donació total. D'això en diem àgape o comunió: el dinamisme de la relació és de recíproca i creixent presència, de manera que els dos tendeixen a esdevenir un de sol. Per això St. Pau pot dir "estic crucificat amb el Crist; visc, però ja no sóc jo qui visc, sinó que el Crist viu en mi" (Gal 2,19.20). I no és una relació només individual; per a St. Pau el germà és, no únicament "aquell per al qual Jesucrist ha mort", (1C 8,11) expressió que ja té un fort accent de comunió identificativa, sinó que, més radicalment, el germà és cos de Crist i és membre juntament amb altres (1 Cor 12,27). És aquesta perspectiva personalista i de comunió la que fa dir a Pau: "quan un membre pateix, tots els membres pateixen amb ell; quan un membre és honorat, tots els membres s'alegren amb ell" (1 Cor 12,26). La perspectiva personalista no és apolítica ni només ideològica. Es fa pràctica. St. Pau ha conegut Onèssim, un esclau fugit del seu amo Filemó i ha establert relacions personals, de fe i afectives, amb aquest esclau Onèssim,, mentre Pau es troba en una situació de detenció domiciliària. Quan l'esclau torna amb el seu amo porta una carta de recomanació de Pau, curteta i que és una veritable joia: la relació de comunió amb l'esclau Onèssim, li fa dir a Pau aquestes expressions tan radicals: "te'l torno a enviar, a ell, això és les meves entranyes" (Flm 12) i també: "rep-lo com a mi mateix" (Flm 17). Aquesta perspectiva radicalment personalista i comunitària compromet tota la persona i per sempre. El "jo" ja no s'entén en solitari ni tara de les relacions de reciprocitat. És el que expressa Pau en la comparació del cos: "L'ull no pot pas dir a la mà: <No em feu cap falta>; ni tampoc el cap als peus: <No em feu cap falta>" (1 Cor 12,21).

Això és el que diem relacions d'alteritat i d'àgape.

12. Aprofundint en la nostra pròpia pobresa que neix del ser subjectes personals

M'agradaria ara que entenguem i sentim, i si més no, sobretot, creguem que no ens podem fer sense els altres. Que és un engany pensar que podem accedir a Déu independentment dels germans, sense l'amor. Els germans (com tu mateix) són la casa de Déu, i fins podríem dir (místicament perquè Déu, lliurement, ha volgut identificar-s'hi i és viu en ells per l'amor d'àgape que identifica) que els germans són Déu per a tu. ¡Fixem-nos que radicalment necessitem els altres i som pobres davant dels altres!. L'engany de l'individualisme és pensar que podem arribar a la perfecció, és a dir a la felicitat, amb independència dels altres, dels petits, dels que pateixen, dels últims, dels enemics!, ¡O dels pecadors!, ¡O dels opressors!. I aquest engany és present en tota forma sectària de comunitat, és a dir d'aquella que no visqui la tensió cap a la universalitat de la comunió, assumint tothom, bons i dolents, amics i enemics. I aquest engany és també present en aquells que s'acosten als pobres com a rics que poden prescindir-ne, de dalt a baix, sense relacions de veritable alteritat, com qui no els necessita, com qui pogués fer-se sense els altres. És un engany que podríem tenir al Primer Món: pensar que la nostra situació és la desitjable, l'envejable (tot i que la vivim sense comunió amb els petits del món) i per tant l'exportable a aquells que, pobres, encara no han arribat allà on nosaltres hem, suposadament, arribat sense ells.

La Carta als Hebreus (que fou escrita en un context de certa postmodernitat amb molts paral·lelismes crítics amb el nostre temps i situació) desenvolupa molt bé aquesta veritat de fe que, sorgint de la comunió, ens fa reconèixer que no podem arribar a la perfecció sense els altres. Dedicava tot el capítol onzè a recordar la fe i les obres, la santedat de molts avantpassats que tan un recorregut per la història de la salvació. A la fi del capítol, conclou amb aquesta perspectiva de la comunió que ens fa necessaris i imprescindibles uns als altres dient (cito per la Bíblia de la Fundació): "Malgrat que havien rebut tots ells un testimoni elogiós gràcies a la seva fe, cap d'ells no assolí la promesa. Tanmateix, Déu havia previst un pla millor en atenció a nosaltres. A fi que no arribessin sense nosaltres a la perfecció suprema" (He 11, 39-40). Si els sants de l'A.T. no pogueren arribar a la perfecció suprema sense els que havien de venir, això val també per a nosaltres.

¡Pobrets! ¡Pobrets de nosaltres! ¡Pobrets aquells que ens pensem poder posseir Déu o la humanitat nova sense la comunió amb els altres! És l'Esclusura la que ens diu pobrets, així el llibre de l'Apocalipsi: "Tu dius: <Sóc ric, vaig enriquir-me i ja no em manca res>, però no saps que ets tu l'infeliç, ets miserable, pobre, cec i nu. T'aconsello que em compres or provat al foc per fer-te ric" (Ap 3,17.18). I serem pobrets mentre no ens adonem i reconeguem que som molí pobres, perquè necessitem dels altres, perquè necessitem que els pobres ens reconeixin com a germans (i el Déu dels pobres, com a fills), i els hem de demanar, nosaltres a ells, l'almoina del respecte, del perdó, de l'estimació, de poder pregar juntament amb ells el Parenostre. Sense els pobres, sense una actitud de veritable comunió amb ells, el Déu que nosaltres podem viure o pensar és un ídol, un déu que, hem de reconèixer sincerament, no ens acaba de satisfer, no ens dóna joia profunda i duradora, no ens engendra per ser radicalment germans: és un déu petit, estèril com a pare, un déu sense capacitat creadora de la novetat de l'home nou que des de la seva arrel és solidari.

13. L'home nou, engendrat per "Esperit de les benaurances"

L'home nou, com el Déu trinitari (ja que neix de Déu), és solidari des de la seva entranya mateixa, des d'allò que podríem dir el seu codi genètic, des del seu centre més íntim i no pas des del seu temps lliure o des d'allò que li sobra, l'home nou, tot ell, és solidari, perquè tot ell s'entén com a do, com a gràcia, com a regal, com a miracle, com a generositat rebuda, i no se n'apropia, sinó que es comunica tot ell, tota ella, com a do i gràcia i regal per als altres. (Jo 17, 7.10).

Amb aquesta perspectiva compremem que l'home i la dona nous són els de les benaurances. Ho som cadascun de nosaltres si ens obrim a la ter del Déu trinitari de la comunió. L'home i la dona nous es reconeixen pobres, petits, inacabats, necessitats deis altres, ells ho reconeixen tot com a do i, per això, són radicalment humils i agraiats, l'esperit que viu en ells els empeny cap a una comunió amb tots i amb tal, i perquè en tots reconeixen el cos del Crist, és a dir, també el seu propi cos, allò que són ells mateixos, són compassius, perquè com diu St. Pau (que tenia menys informació sobre la patologia de la psicologia humana de la que tenim nosaltres) "no hi ha hagut mai ningú que no estimés la pròpia carn" (Ef 5,29). Aquesta és la perspectiva que des del Crist contempla els altres, el proïsme: són la meua pròpia carn. St. Pau ho diu del marit i de l'esposa: "qui estima la seva muller s'estima a si mateix" (Ef 5, 28). Però això és ampliable a tothom, de manera que podem dir: qui estima el Proïsme s'estima a si mateix. L'home i la dona nous que neixen de l'Esperit de Jesucrist tenen el cor net per veure el pecat i la gràcia i tenen ulls per contemplar l'obra de l'Esperit en la natura i en les persones, en els individus i en els pobres i en els col·lectius. Treballen per la pau fonamentalment perquè l'amor els ha pacificat (Jo 14,27) i perquè creuen que és també la manera de treballar per ells mateixos. Lluiten contra la carn (que vol dir contra tot conformisme que no sigui l'amor) i, per això, pateixen l'oposició de la carn (St. pau) o del món (St. Joan) que es resisteix a perdre's en la comunió, i reacciona violentament (Jo 16, 1-3) ("el Regne no s'acull sense violència"): pateixen l'oposició dels germans que estimen i per als quals estan disposats a donar la vida.

És aquesta també la pobresa de Déu, la pobresa que lliurement Ell ha triat però que és real, realíssima: no hi ha ningú més pobre que Déu, perquè no hi ha ningú que estimi tant com Ell, que s'identifiqui tant total i radicalment amb cada persona. El manament, que hem rebut del Pare, d'amor al proïsme com a nosaltres mateixos, reflecteix allò que el Pare fa: si ens demana estimació al proïsme com a nosaltres mateixos és perquè Ell així ho fa, és a dir, ens estima (Jo 16,27) com a si mateix. L'amor entre el Pare i el Fill és el mateix amor amb que nosaltres som estimats: és l'Esperit que ens fa partícips de la mateixa comunió que hi ha entre el Pare i el Fill (Jo 14,20.23; 17,26. Així és com ho diu Jesús: "Com m'ha estimat el Pare, així us he estimat jo" (Jo15,9).

És aquest Esperit d'amor que identifica les persones en la comunió, sense anul·lar-les ni alienar-les, el que fa que Jesucrist pugui dir veritablement que és un amb el Pare (Jo 17,22; 14,9; 16,15; 15,23) i un amb el pobre (Mt 25,40).

14. Un acostament a Jesucrist personal. creador i respectuós amb les seves relacions

Quan més respectem una persona i ens hi relacionem, més anirem coneixent i respectant el seu caràcter obert i relacional. Ens adonarem que la persona esta "habitada" par moltes altres amb qui es relaciona o s'ha relacionat. De fet no coneixerem prou a ningú si no coneixem com viu la seva relació amb els altres, com la fa créixer, com la modela, com es deixa fer par ella.

Si ens relacionem amb Jesucrist reduint-ho a la lletra dels evangelis, el farem a ell també "lletra" i no hi trobarem l'Esperit que només el Jesucrist viu ens vol i pot donar. Aquest Esperit, que és l'amor, no es pot traduir a lletra, sinó que (com a moviment o vent o força que és) s'ha de captar en la relació que la persona, en aquest cas Jesucrist, té amb els altres. I una relació sempre és quelcom viu, dinàmic, on (si la volem entendre o acollir) hi hem d'entrar i d'alguna manera "mullar-nos", ficarnos-hi.

Hem parlat de com les relacions de Jesucrist, amoroses, són concretíssimes (i hem d'entrar en elles a través de la lectura personalitzada dels evangelis) i tenen, també, una dinàmica i orientació universal: Jesucrist havent estimat a tothom amb qui es troba, amics i enemics, homes i dones, bons i dolents, sants i pecadors, compatriotes i estrangers, etc., el seu amor que ja faja camí d'universalitat, només estava constret par la limitació de la seva humanitat i historicitat (això que en diem <les coordenades d'espai i temps>. Però par la resurrecció, Jesús, el Crist, s'ha fet present a tothom com allò que ell és (i que hem conegut en el Jesús de Palestina que ens transmeten els Evangelis i l'Església), com a pur amor concretíssim quant a la profunditat i al mateix temps obrint-nos cap a la universalitat. Jesús ressuscitat ha recuperat la llibertat de Déu de poder estimar i fer-se present amorosament a tothom. Ara pot realitzar allò que ja vivia concentradament i com a promesa, el Jesús de Natzaret. Par això Jesucrist pot dir verdaderament, sense perdre EIl identitat o personalitat, -i sense treure-la a ningú-, pot dir repeteixo, que esta present en els pobres, que allò que els fem, li fem també a EIl. Per això, la nostra relació amb Jesucrist, s'ha d'obrir a allò que EIl és, que EIl amb la llibertat de l'amor ha volgut ser: d'alguna manera "tots" i "tot".

Si disseccionem les paraules i els fets de Jesús sense saber veure que estan litigats (per la força d'atracció i d'expansió que té l'Esperit) a tots, si el fem un home "posseïdor" per comptes d'un home de gracia (que vol dir regal i donació), el buidarem d'allò que és precisament la seva entranya més substancial.

Jesucrist pot ser par a tots mestre i guia perquè ha acollit de tots la carn, la paraula i l'Esperit. Ha acollit i continua acollint perquè encara s'està fent com a Crist total. És absolutament pobre. És absolutament fill, és a dir, home que es rap. Jesús és Fill de Déu i Fill de Maria (és a dir, fill dels pobres de Jahve, és a dir, fill d'Israel, és a dir, fill d'Adam, és a dir, fill de tota la humanitat que l'ha fet possible, fill del milió d'anys que la humanitat ha anat lluitant per crear relació i llenguatge). Jesucrist s'ha apropiat amb raó el títol de **Fill** de l'Home. La seva personalitat o substancia més íntima és l'amor i potser l'amor filial: l'amor que de primer es rep, s'acull i s'agraeix.

Possiblement la majoria de nosaltres, adults, no ens tarja massa gracia que ens "definissin" com a fills, vull dir, que ens consideressin i ens miressin par damunt de tot des de la perspectiva de la nostra relació amb els pares. És molí probable que no ens molestés aquesta referència paterno-materna, però, com a punt de partida, perquè de seguida voldríem que ens consideressin par nosaltres mateixos, par allò que "nosaltres" hem anal fent i aconseguint.

Diguem amb franquesa que només gent molí elemental en la seva humanitat li agrada presentar-se, referit als seus pares, com a identitat fonamental: aquesta gent els anomenem "fills de papa", que vol dir gent pobre en Esperit propi.

Doncs bé, potser és raonable pensar que Jesucrist sí que ha volgut presentar-se substancialment com a Fill. Com a Fill de Déu i Fill de la humanitat. De fet, materialment, històricament és així fins allà on podem entendre: Jesucrist no hauria estat possible carnalment sense Maria, sense el

pobre d'Israel i sense els altres pobres que hi influïren, i -no és abusi dir-ho no hagués estat possible sense l'aportació, més o menys activa o passiva, de tota la humanitat. Amb aquesta lògica o teologia, l'evangelista Lluc presenta la genealogia de Jesús remuntant-se a Adam. Aquesta doble relació filial, no és una pura suma ni un producte híbrid: és respectuosa al mateix temps que integradora de totes dues. El Fill de Déu que és Jesús assumeix en Ell tot allò de la humanitat que ja és assumible per l'Esperit de Déu, assumeix l'amor, i es tan un de sol en la seva persona, però també acull el pecat històric, com a imperfecció de l'amor, com a egoisme o fins i tot com a perversió de l'amor. Evidentment, no podria acollir-lo si el pecat fos la negació total i absoluta de l'amor, ja que aquest seria el pecat pròpiament irredimible, que porta a la mort i trenca amb Déu, cosa que l'Església no ha gosat afirmar mai que fos el cas de cap dels pecats històrics. No és dogma de fe que s'hagi donat a la pràctica aquest pecat, en canvi sí que és dogma de fe, que aquest pecat és possible per a l'home. Acull, doncs, el pecat històric, per guarir-lo del seu tancament a l'amor i ajudar-lo a créixer; vull dir que acull aquest pecat com allò que és: la imperfecció (o la perversió) que està cridada a integrar-se en la dinàmica positiva de l'amor. L'acull dialècticament o paradoxalment oposant-se, fent-se absent d'ell, però és una absència que es converteix en crida per ambdues parts: la humanitat crida i és atreta per Ell i l'espós que és el Crist atreu l'esposa ajudant-la a caminar i a madurar, dient-li "vine".

Par això podem dir que Jesucrist s'ha realitzat en quant a Fill de Déu amb plenitud i ja està ressuscitat i ascendit al cel, però en quant a Fill de l'Home (o en tant que espós de la humanitat) encara està esperant poder atreure a tothom i poder rebre (i rebre's) de tothom. Par això, ja està glorificat i encara espera (i ha d'esperar perquè en l'amor així ho ha decidit) la glorificació de tots, i d'Ell en tots, perquè Déu sigui tot en tots (1C 15,24"28).

Par això quan diem: "Jesucrist fa possible l'home i la dona nous", serà veritat quan fem un acostament no sectari a Jesucrist, és a dir, que, d'una banda no deslligui Jesucrist de la universalitat que l'ha fet possible -tant en la seva realitat carnal com en la seva realitat d'Ungit de Déu per a la humanitat-, i d'altra banda, no faci del Crist un Jesús, no sols aïllat de les arrels, sinó també de la projecció universal.

Vull dir: farem un acostament no sectari a Jesucrist quan al mateix temps sapiguem entendre'l com l'home que és el "concret universal": la possibilitat de poder palpar en la seva singularitat i concreció **tot l'univers i tot** Déu. No sols pot dir Jesús: "qui m'ha vist a mi ha vist el Pare" (Ho 14,9) sinó que podem dir, i diem d'ell que qui veu Jesucrist veu la humanitat: "vet aquí l'home" (Jo 195). Això fa que en perspectiva cristiana, el Jesús concret de Natzaret s'ha d'entendre des de l'Esperit creador que omple l'univers (des de l'escolta de tot l'univers creat en el Crist i que porta la "marca" Crist), i que aquest univers no s'acaba d'entendre (com tampoc l'home) sense la llum concreta de Jesús de Natzaret.

Més en concret. Si no li podem dir a un budista, o a un ateu, o a un neó: necessito escoltar-te i aprendre de tu perquè a més de conèixer-te em coneixeré i m'ajudaràs a conèixer el Crist, si no li podem dir des del convenciment, llavors farem de Jesucrist un personatge sectari, no universal. I també serà veritat -aquesta és la nostra fe- l'altre pol de la paradoxa: que sense el Crist manifestat en el Jesús concret no coneixerem amb pregonesa la presència salvadora de Déu en la història.

Dit encara d'altra manera, si volem entendre la Paraula de Déu en Jesucrist hem d'acollir la Paraula de Déu en la humanitat, o, d'altra manera, a la humanitat com a paraula de Déu, (a vegades com a llum i d'altres com a contrast o contrallum). I per aprofundir-hi creiem que cal il·luminar-la amb la paraula concreta que és Jesucrist i que és la Sagrada Escripura.

Tois creiem que és aquesta riquesa de la Paraula de Déu bipolar la que constitueix la millor intuïció i carisma dels moviments. Val la pena que aprofundim en tots dos, perquè mai no ho haurem fet prou, mai no haurem fecundat prou amb l'acolliment, l'anàlisi, la contemplació i l'acció al cor de la vida.

15. Algunes conclusions

* * Recordem que podem aspirar a ser deixebles, pelegrins, petits, nens, aprenents i també (perquè respectem moltíssim els pobres i els petits) apòstols portadors d'una Paraula que hem de fecundar (per als altres i par a nosaltres mateixos) amb els germans. No podem però aspirar a ser l'home nou, sense l'últim -en tots els sentits de l'últim- germà amb qui hem de fer experiència de comunió. L'home nou que no sigui un procés no serà nou, sinó molt vell.

* * Donar importància al "jutjar" de la Revisió de Vida perquè és el moment de la personalització de l'amor, és el moment de l'estimació, de recuperar com a subjectes tant les persones que hem "objectivat" un xic en el "Veure", com la Paraula de Déu que fàcilment ens arriba com a saviesa o consigna i no com a persona viva. Si en aquest moment de la Revisió de Vida no establim bé aquesta sintonia personalitzada amb Déu present en la historia i amb els germans, si fem la R.V. amb un esperit utilitari i no d'acolliment o de conversió, no creixerem en la solidaritat profunda, perquè no haurem acollit i exercit la comunió, l'àgape, el respecte de deixar als altres fer-nos. Sense això (que demana temps, i sobretot densitat del temps) promouríem més una escala de fariseisme que de conversió. Aniríem fent més militants o apòstols mestres que no pas deixebles i germans.

* * Una altra, ja dita, que ara recullo, és la necessitat d'escoltar profundament i extensament, la Paraula de Déu que acollim a l'Esriptura i al si de la vida, i de fer-ho, com una Paraula personal, que com a tal, demana diàleg i presència i també afectivitat i resposta en positiu. Això situa a un nivell personalitzat tant la necessitat de la pregaria personal, com de l'acostament al món dels pobres i del pobre.

* * Potser val la pena que recordem un principi espiritual: és quan ens atrevim a canviar el jutjar per estimar (els jutges eren els protectors del poble i deis pobres), més que no pas refusar o condemnar, quan arribarem a gosar de ter lloc d'experiència del regal i de la salvació de Déu tant els pobres i "pecadors" com allò que hi ha en nosaltres de més pobre i feble: la pedra que sovint refusem (com par exemple els nostres defectes) ¿no és la que Déu vol par convertir-la en pedra principal de l'home nou?

* * Glòria al Pare i al Fill i a l'Esperit Sant. No trobarem la glòria (el poder salvador) del Fill sense l'Esperit Sant d'amor que ens fa estimar allò que tenim davant present i viu; i sense respectar el Pare com a Pare de tots, i sense respectar-lo a Ell mateix, el Fill, amb els seus amics que són tots els homes i les dones. Però no trobarem la glòria del Fill sense conèixer Jesús.

Del Llibre de Sinera de Salvador Espriu, capítol XXIV:

Quan la llum pujada des del fons del mar
a llevant comença just a tremolar,
he mirat aquesta terra,
he mirat aquesta terra.

Quan per la muntanya que tanca el ponent
el falcó s'enduia la claror del cel,
he mirat aquesta terra,
he mirat aquesta terra.

Mentre bleixa l'aire malalt de la nit
i boques de fosca fressen als camins,
he mirat aquesta terra,

he mirat aquesta terra.

Quan la pluja porta l'olor de la pols
de les fulles aspres deis llunyans alocs,
he mirat aquesta terra,
he mirat aquesta terra.

Quan el vent es parla en la solitud
deis meus morts que riuen d'estar sempre junts,
he mirat aquesta terra,
he mirat aquesta terra.

Mentre m'envelleixo en el llarg esforç
de passar la rella damunt els records,
he mirat aquesta terra,
he mirat aquesta terra.

Quan l'estiu ajaça per tot l'adormit
camp l'ample silenci que estenen els grills,
he mirat aquesta terra,
he mirat aquesta terra.

Mentre comprenien savis dits de cec
com l'hivern despulla la son deis sarments,
he mirat aquesta terra,
he mirat aquesta terra.

Quan la desbocada força dels cavalls
de l'aiguat de sobte baixa pels rials,
he mirat aquesta terra,
he mirat aquesta terra.